

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ВНЗ

Постановка проблеми. Від компетентності викладача фізичного виховання ВНЗ багато в чому залежить здоров'я і працездатність нації, передача знань і умінь здоров'язбереження молодого покоління. Сучасне інформаційне суспільство зацікавлене в компетентних, професійно мобільних фахівцях, здатних за короткий час оволодівати новими знаннями, вміннями і навичками, швидко адаптувати свою професійну діяльність відповідно до змін змісту та обсягів праці. Володіючи сучасними знаннями викладач фізичного виховання ВНЗ під час постійної взаємодії з студентами, планує й організовує свою діяльність з урахуванням пріоритетів збереження та зміцнення здоров'я всіх суб'єктів педагогічного процесу. Саме тому в умовах інформаційного суспільства успішність професійної діяльності таких фахівців визначається вміннями і рівнем їх інформаційної компетентності.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проведений аналіз науково-методичної літератури показує, що розробкою класифікації компетенцій і компетентностей, а також дослідженнями змістового наповнення цих понять займалися вітчизняні та закордонні науковці: Л. Морська, Н. Алмазова, Р. Баскаєв, О. Овчарук, І. Зимня, R. Harris V. Hobart та ін. Проблеми загальнопедагогічної підготовки викладачів у вищій школі висвітлено в працях: О. Абдулліна, О. Дубасенюк, С. Сисоєвої, В. Сластьоніна та ін.

Досліджувана нами проблема професійної діяльності викладачів фізичного виховання ВНЗ актуальна нині, змістовно складна та багатоаспектна, оскільки має інноваційний характер і потребує детального вивчення.

Метою статті є теоретичне обґрунтування шляхів формування інформаційної компетентності викладачів фізичного виховання ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Зростання попиту на кваліфікованих фахівців у галузі фізичного виховання підвищує вимоги до якості їх професійної діяльності, і це є основним чинником змін системи освіти, що відбуваються в усьому світі й Україні, з'являється необхідність у забезпеченні освітнього процесу повнішим, особистісним і соціально-інтегрованим результатом. Адже діяльність викладачів фізичного виховання ВНЗ спрямована на опанування знаннями, практичними вміннями, необхідними для вирішення завдань професійно-педагогічної діяльності в оздоровчій сфері.

Компетентності дозволяють визначити готовність викладача фізичного виховання ВНЗ до професійної діяльності, його подальшого особистого розвитку й до активної участі в житті суспільства, бути готовим змінюватись і пристосовуватись до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись упродовж життя [3, с. 290].

Розуміння компетентнісного підходу базується на суті основного поняття, що лежить у його основі — поняття «компетенція». Концепція компетентності стала однією з провідних педагогічних теорій сучасності. Вона включає широкий спектр соціальних, комунікативних умінь, заснованих на знаннях, досвіді, цінностях, які одержуються в процесі навчання. Компетентність — у перекладі з латинської *competentia* — означає коло питань, в яких людина добре розуміється володіє знаннями та досвідом. Компетентна в будь-якій галузі людина володіє відповідними знаннями і здібностями, які дають їй змогу судити про цю галузь та ефективно діяти в ній [4, с. 68].

Інформаційна компетентність охоплює професійні знання, вміння і навички, досвід роботи у певній виробничій галузі виробництва, вміння систематично підвищувати свою кваліфікацію, самостійно набувати знання, застосовувати раціональні прийоми пошуку, систематизації, відбору, аналізу, узагальнення та використання інформації соціально-комунікативні й індивідуальні здібності особистості, що забезпечують самостійність у здійсненні професійної діяльності [2].

Ми розуміємо інформаційну компетентність викладача фізичного виховання ВНЗ як особистісну якість володіння інформаційно-комунікаційними технологіями, знаннями, досвідом і вміннями, а також можливістю гнучкого застосування цих знань, що залежать від аналітичних, творчих, здоров'язберігаючих і практичних навичок у своїй професійній діяльності.

Обставини, що складаються на цьому етапі розвитку українського суспільства та інформатизації освіти дають підстави нам сформулювати такі вимоги до викладачів фізичного виховання ВНЗ:

- викладач фізичного виховання ВНЗ має володіти базовими знаннями про ІКТ (особливості їх функціонування);
- володіти знаннями про технічні та дидактичні можливості ІКТ у його професійній діяльності, зокрема у навчанні студентів ведення здорового способу життя;
- вміти користуватися засобами ІКТ у процесі організації навчального процесу валеологічного спрямування;
- вміти володіти належним рівнем інформаційної компетенції, що передбачає відповідно до навчальних завдань адекватне та систематичне використання ІКТ у навчанні учнів, використання наявного електронного навчально-методичного, а також розробку власних електронних навчальних ресурсів з фізичного виховання;
- вміти використовувати ІКТ для здійснення наукової діяльності, підвищення власної педагогічної майстерності, розробки здоров'язбережувальних технологій реалізації принципу безперервної професійної освіти.

Викладачі фізичного виховання ВНЗ у процесі передачі знань з предмету «Фізичне виховання» мають володіти на високому рівні інформаційною компетентністю для розв'язання низки таких завдань:

- формування в студентів знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, взаємозв'язок організму людини з природним і соціальним оточенням;
- розвиток активної мотивації щодо дбайливого ставлення до власного здоров'я, вдосконалення фізичної, соціальної, психічної і духовної складових здоров'я;
- формування в студентів власного здоров'язбережувального досвіду з урахуванням усіх складових здоров'я.

Тому рівень інформаційної компетентності викладачів фізичного виховання ВНЗ, що безпосередньо пов'язаний із сферою його професійної діяльності, повинен відповідати розвитку сучасної освіти. Нині активно створюються і є доступними для використання як викладачами, так і студентами, системи пошуку інформації, науково-освітні інформаційні мережі з інформацією і базами даних з різних напрямів науки й освіти, електронні бібліотеки.

Вважаємо, що за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій викладачі фізичного виховання ВНЗ можуть проводити визначення та оцінку рівня фізичного здоров'я студентів; складати індивідуальні плани здорового способу життя (комплекси вправ); використовувати комп'ютерні програми (діагностичні, оздоровчі) для зміцнення та збереження здоров'я, управління та корекції рухової активності; використовувати комп'ютерні моделі, що імітують адаптаційні процеси в організмі студентів при заняттях фізичними вправами.

Система освіти є прискорювачем процесу інформатизації суспільства, інструментом формування інформаційної компетентності людини, підготовки професіоналів нової генерації. На тепер рівень сформованості інформаційної компетентності фахівця

визначається не лише його здатністю застосовувати інформацію в різних видах діяльності, але й світоглядним баченням навколишнього світу як відкритої інформаційної системи [1, с. 42]. Система формування інформаційної компетентності викладачів фізичного виховання ВНЗ безпосередньо здійснюється в результаті підготовки інформаційно-комунікаційних технологій і повинна бути цілісною, гнучкою, динамічною, має враховувати професійну спрямованість, відповідати сучасному рівню розвитку науки та інформаційно-комунікаційних технологій, вимогам інформаційного суспільства і сучасним освітнім парадигмам. Важливими умовами формування інформаційної компетентності є: прикладна та професійна спрямованість навчального матеріалу, забезпечення творчої та самостійної діяльності, формування професійної мотивації, індивідуалізація процесу набуття знань.

Шляхи підвищення інформаційної компетентності викладачів фізичного виховання ВНЗ ми бачимо в наступному:

- раціоналізації планування навчального матеріалу;
- використанні інформаційно-комунікаційних технологій;
- підвищенні управління навчальним процесом;
- формуванні мотивації до ведення здорового способу життя студентської молоді засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Рівень дидактичних можливостей сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та комп'ютеризації ВНЗ свідчать про наявність об'єктивних умов для широкого застосування комп'ютерних засобів у навчанні. Проте на практиці потенціал інформаційно-комунікаційних технологій використовується не повністю. Що не може сприяти формуванню інформаційної компетентності викладачів фізичного виховання ВНЗ, які безпосередньо впливають на формування його інформаційної компетентності.

Ми вважаємо, що викладач фізичного виховання ВНЗ у своїй діяльності виконує професійні обов'язки, які безпосередньо впливають на формування його інформаційної компетентності. Модель діяльності такого фахівця ми представляємо у вигляді схеми (рис. 1.).

На підставі власного досвіду ми вважаємо, що ефективність професійної діяльності й формування інформаційної компетентності викладача фізичного виховання ВНЗ неможлива без практичної підготовки. Він має на високому професійному рівні технічно демонструвати передбачені програмою фізичні вправи, контрольні нормативи з навчальної програми вищої школи. За допомогою належної професійної підготовки викладач фізичного виховання ВНЗ формує себе як компетентну особистість, здобуває повагу в студентському середовищі, у результаті чого підвищує педагогічний, здоров'язберезувальний вплив на студентів. Тому необхідно вдосконалювати процес розвитку рухових якостей, поглиблення теоретичних знань, формування спеціальних умінь і навичок включаючи засоби інформаційно-комунікаційних технологій.

Висновки та результати подальших досліджень. *В умовах переходу до нової освітньої парадигми в системі професійної діяльності педагогічних кадрів невирішених проблем залишилось досить багато. Не претендуючи на їх повне висвітлення у статті, відзначимо, що розглянуті аспекти, направлені на перебудову навчального процесу й процесу професійної діяльності викладачів фізичного виховання, яка повинна базуватися як на вихідних ідеях технологізації навчального процесу, так і на основі професійно необхідних компетенцій для здійснення педагогічної діяльності в умовах інформатизаційних і глобалізаційних тенденцій сучасного суспільства й освіти.*

Рис. 1. Структура моделі професійної діяльності викладача фізичного виховання ВНЗ

Перспективами подальших розвідок є розробка програмно-методичних рекомендацій щодо організації професійної діяльності викладачів фізичного виховання у ВНЗ.

Література:

1. Безпалов П. В. Компьютерная компетентность в контексте личностно ориентированного обучения // Педагогика. — 2003. — № 4. С. 41-45.
2. Зимняя И. А. Ключевые компетенции — новая парадигма результата современного образования [Электронный ресурс] И. А. Зимняя // интернет — журнал. Эдос. — 2006. — 5 мая. — Режим доступа к журналу: [http:// www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm](http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm).
3. Павленко І. О. Валеологічне мислення як показник професійно-педагогічного мислення студентів — майбутніх учителів природничих дисциплін / І. О. Павленко // Науковий вісник Чернігівського нац. пед. ун-ту. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. — Вип. 98, Т. 4. — Чернігів. — 2012. — С. 288-292.
4. Трофименко А. О. Формування навчальних компетентностей у майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 — «Теорія і методика професійного навчання» / А. О. Трофименко. — Тернопіль, 2008. — 225 с.

На підставі теоретичного аналізу розглядаються шляхи підвищення рівня інформаційної компетентності у професійній діяльності викладачів фізичного виховання ВНЗ. Обґрунтовується доцільність застосування інформаційно-комунікаційних технологій у їх професійній діяльності. Проаналізовано та розроблено структуру моделі професійної діяльності викладачів фізичного виховання ВНЗ в умовах інформатизації освіти.

Ключові слова: інформаційна компетентність, професійна діяльність, інформаційно-комунікаційні технології, викладачі фізичного виховання ВНЗ.

На основании теоретического анализа рассматриваются пути повышения уровня информационной компетентности в профессиональной деятельности преподавателей физического воспитания вузов. Обосновывается целесообразность применения информационно-коммуникационных технологий в их профессиональной деятельности. Проанализированы и разработана структура модели

профессиональной деятельности преподавателей физического воспитания вузов в условиях информатизации образования.

Ключевые слова: информационная компетентность, профессиональная деятельность, информационно-коммуникационные технологии, преподаватели физического воспитания вузов.

Based on the theoretical analysis discussed how ways can improve the level of information competence in professional work of teachers of physical education at the University. The expediency of applying information and communications technology (ICT) in their careers. Analyzed and developed a structure model of professional work of teachers of physical education of the University in information education.

Key words: *information competence, professional work, information technology, teachers of physical education at the University.*